

Europeiska
unionens råd

Bryssel den 13 juli 2020
(OR. en)

9283/20

COSCE 7
COPS 239
CFSP/PESC 606

LÄGESRAPPORT

från: Rådets generalsekretariat

av den: 13 juli 2020

till: Delegationerna

Föreg. dok. nr: ST 9177/20

Ärende: Rådets slutsatser om EU:s prioriteringar för samarbetet med
Europarådet 2020–2022

För delegationerna bifogas rådets slutsatser om EU:s prioriteringar för samarbetet med
Europarådet 2020–2022 som godkändes av rådet (utrikes frågor) den 13 juli 2020.

**Rådets slutsatser om EU:s prioriteringar för samarbetet med
Europarådet under 2020–2022**

Främjande av värden och ett regelbaserat alleuropeiskt samarbete och stöd till ett starkare Europaråd

1. Mot bakgrund av de omfattande utmaningarna mot de mänskliga rättigheterna, demokratin och rättsstatsprincipen finns det stora förväntningar på att Europa ska behålla sin ledande ställning när det gäller att främja dessa universella värden. Därför har EU för avsikt att stärka sitt samarbete med Europarådet, som på dessa områden spelar en avgörande roll tack vare sin mer än 70-åriga erfarenhet. Mandaten för EU:s och Europarådets nya respektive ledarskap samt de ordförandeskap i ministerkommittén som EU:s medlemsstater leder under nästa period sammanfaller med en förnyad tonvikt på rättsstatsprincipen, både inom och utanför EU. De inleds dessutom vid en tidpunkt då den globala situationen när det gäller de mänskliga rättigheterna, rättsstatsprincipen och demokratin ger ett blandat intryck: Det har med tiden gjorts stora framsteg, men idén om de mänskliga rättigheternas universalitet, odelbarhet och ömsesidiga samverkan stöter också på motstånd, och demokratin minskar. Under de närmaste fem åren blir frågor som digitalisering och artificiell intelligens (AI) av allt större betydelse för våra medborgare.
2. EU kommer även fortsättningsvis att samarbeta med och stödja Europarådet, som en del av insatserna för att främja en effektiv multilateralism och upprätthålla den regelbaserade världsordningen, inte minst i samband med konsekvenserna av covid-19 – bland annat pandemins socioekonomiska konsekvenser – för de mänskliga rättigheterna, demokratin och rättsstatsprincipen, vilket kräver människorättsbaserade svar, eftersom sådana leder till bättre resultat när det gäller att bekämpa pandemin, säkerställa icke-diskriminering och jämlikhet och slå vakt om människovärdet.

3. EU värdesätter Europarådets breda medlemskap och delar dess strävan att säkerställa ett allmänt och verksamt erkännande av de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Europarådet är också en viktig dialog- och samarbetsplattform för främjande av demokratin och rättsstatsprincipen. Mot bakgrund av de allvarliga brott mot internationell rätt som vissa medlemmar i Europarådet har begått under senare år, måste vi bevara och utvidga organisationens alleuropeiska karaktär, säkerställa att Europarådets medlemmar uppfyller sina internationella förpliktelser, skydda organisationens värden, principer och normer och säkerställa att de fungerar effektivt. EU verkar för ett Europaråd som kan ta itu med alla allvarliga brott mot internationell rätt som dess medlemmar begår, inte minst genom sitt nyligen inrättade kompletterande gemensamma förfarande, och samtidigt försvara sina värderingar och säkerställa att alla Europarådsmedlemmar fullgör sina lagstadgade skyldigheter.

4. Europarådet har en normgivande uppgift när det gäller de mänskliga rättigheterna, rättsstatsprincipen och demokratin. Den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (nedan kallad *Europakonventionen*) utgör en historisk bedrift utan motstycke. Den har ratificerats av Europarådets samtliga 47 medlemsstater och fastställer gemensamma regler och normer för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatsprincipen för 830 miljoner människor över hela kontinenten, medan genomförandet övervakas av Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (nedan kallad *Europadomstolen*). Europarådet påverkar dessutom andra världsdelar, eftersom många av dess konventioner är öppna för undertecknande på global nivå och flera av dess mekanismer sträcker sig över hela världen. EU:s framtid kommer – mer än någonsin tidigare – att formas med och vara knuten till grannländerna. Därför kommer EU även fortsättningsvis och i samarbete med Europarådet att vara aktivt i kandidatländerna och de potentiella kandidatländerna och i EU:s grannkapsregioner.

5. Under årens lopp har det strukturerade samarbetet mellan EU och Europarådet¹, som bygger på deras skilda men kompletterande roller, blivit mer strategiskt och utvecklats till en framgångssaga. De regelbundna dialogerna på hög nivå mellan EU och Europarådet kommer att fortsätta. EU och dess medlemsstater är Europarådets största ekonomiska bidragsgivare. EU kommer även fortsättningsvis att stödja Europarådets arbete genom att bidra till dess extraordinära budget och stödja samarbetet på det rättsliga området, främja politisk dialog och finansiera gemensamma program, inbegripet men inte begränsat till kandidatländer och potentiella kandidatländer samt den östliga partnerskapsregionen och relevanta sydliga partnerländer inom ramen för den europeiska grannskapspolitiken, samt Ryssland och Centralasien. Europarådets kontor och programkontor har en viktig uppgift i samarbetet mellan EU och Europarådet i dessa länder och regioner. EU och Europeiska investeringsbanken kommer också att undersöka hur det formella samarbetet med Europarådets utvecklingsbank (CEB) kan förbättras. EU kommer att samarbeta med Europarådet för att uppnå målen för hållbar utveckling.
6. För Europarådet är effektivitet, relevans, öppenhet och synlighet av största vikt. EU kommer även fortsättningsvis att ligga i framkant när det gäller att stödja ett reformerat och förstärkt Europaråd när Europarådet ska anpassas till nya utmaningar och omstruktureringar, med målet att säkra finansiell hållbarhet och med fortsatt fokus på effektivitet. EU kommer att verka för ökad synlighet och kommunikation vad gäller Europarådets mål och verksamhet.
7. Inom ramen för de tre pelare som Europarådets verksamhet är uppbyggd kring kommer EU att inrikta sig på följande gemensamma aktiviteter under perioden 2020–2022:

¹ På grundval av ett samförståndsavtal (2007) och en avsiktsförklaring om samarbete (2014).

I. MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

8. EU kommer även fortsättningsvis att stödja Europarådet, Europadomstolen och Europarådets konventionssystem som den huvudsakliga ramen för försvar av de mänskliga rättigheterna i Europa, vilket i sin tur bidrar till ökad samstämmighet mellan EU:s inre och yttre politik. **EU kommer att agera i partnerskap med Europarådet vid genomförandet av unionens människorättsprioriteringar i dess yttre åtgärder, i linje med EU:s förnyade handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati (2020–2024)**, när den har antagits.
9. **EU har förnyat sitt åtagande om anslutning till Europakonventionen.** För EU är detta inte bara en skyldighet enligt fördragen, utan det handlar om att respektera våra grundläggande värden och skapa en enhetlig rättslig ram för skydd av de mänskliga rättigheterna i hela Europa. Europakonventionen har redan, i Europadomstolens tolkning av den, en grundläggande plats i unionsrätten, vilket bekräftas av EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna och av EU-domstolens rättspraxis. En anslutning kommer att göra det möjligt för enskilda personer att väcka talan vid Europadomstolen mot åtgärder som vidtas av EU-institutionerna och förbättra samstämmigheten i skyddet av EU-medborgarnas mänskliga rättigheter, även när det gäller talan mot EU-medlemsstater som tillämpar unionsrätten. Ett reviderat avtal om anslutning måste vara fullt förenligt med EU:s lagstiftning så som denna tolkas av EU-domstolen. Europakonventionens 70-årsjubileum, som ska firas vid ministerkonferensen i Aten den 4 november 2020, ger tillfälle att intensifiera ansträngningarna för EU:s anslutning till Europakonventionen.

10. **EU kommer att ta itu med konsekvenserna av ny och framväxande digital teknik för främjandet och skyddet av mänskliga rättigheter.** Europa måste ta vara på den digitala tidsålderns möjligheter och samtidigt främja ett etiskt tillvägagångssätt och skydda mänskliga rättigheter samt säkerställa att de brottsbekämpande myndigheterna kan använda ny teknik på lämpligt sätt i enlighet med de skyldigheter som fastställs i internationell människorättslagstiftning och särskilt ta hänsyn till frågor som yttrandefrihet, åsiktsfrihet och informationsfrihet på internet, de regler för kontroll och innehållsmoderering som mellanhänderna på internet har, radikaliserings på internet, terrorism och hatpropaganda på internet, tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet, integritet och dataskydd, AI och massövervakningsteknik samt insamling och användning av biometriska uppgifter, till exempel genom användning av ansiktsgenkänning på offentliga platser. Vid uppföljningen av Europeiska kommissionens vitbok om AI och i samband med arbetet med lagen om digitala tjänster kommer EU att i nära samarbete med Europarådet identifiera risker och möjligheter som AI och digital teknik medför, inklusive deras inverkan på mänskliga rättigheter, rättsstatsprincipen och demokrati samt utvärdera behovet av ytterligare åtgärder för att se till att utvecklingen, utformningen och tillämpningen av sådan teknik är förenlig med mänskliga rättigheter. EU och Europarådet kommer också att fortsätta att samarbeta inom utbildningsområdet vad gäller digitalt medborgarskap.
11. **EU kommer att samarbeta med Europarådet för att främja starka normer för dataskydd i hela världen.** Detta kommer att ske på grundval av den moderniserade konventionen om skydd för enskilda vid databehandling av personuppgifter (konvention 108). EU kommer särskilt att samarbeta med Europarådet för att främja globala principer och normer om skyddsåtgärder vad gäller offentliga myndigheters åtkomst till personuppgifter för brottsbekämpning och säkerhetsändamål.

12. EU kommer att samarbeta med Europarådet för att främja jämställdhet och kvinnors rättigheter samt deras egenmakt och deltagande såväl inom EU som i de yttre förbindelserna. EU kommer även att samarbeta med Europarådet, som är en av huvudaktörerna när det gäller att fastställa normer på dessa områden, inbegripet bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet; Europarådets så kallade Istanbulkonvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet har ratificerats och håller på att genomföras av 21 EU-medlemsstater.
13. EU kommer att samarbeta med Europarådet för att främja **yttrandefrihet, informationsfrihet och åsiktsfrihet både på och utanför internet samt tillgången till tillförlitlig information och till fria och oberoende medier för att motverka desinformation och skydda mediernas frihet och journalisters säkerhet**. I detta avseende utgör Europarådets plattform för att främja skyddet för journalistik och journalisters säkerhet ett viktigt forum för att uppmuntra till diskussion om de befintliga utmaningarna inom detta område och uppmärksamma specifika fall av restriktiv lagstiftning och attacker mot journalister.
14. Det civila samhället har en viktig roll när Europarådets grundläggande värden ska främjas. EU kommer att samarbeta med Europarådet för att stärka och upprätthålla skyddet och främjandet av det civila samhällets utrymme i Europa, särskilt i syfte att **skapa en gynnsam miljö för civilsamhällesorganisationer och människorättsförsvarare** och i enlighet med rådets slutsatser om demokrati ta itu med utmaningarna med det krympande demokratiska utrymmet för det civila samhället². EU kommer att noga följa diskussionerna om inrättandet av en Europarådets plattform för skydd av människorättsförsvarare.
15. När det gäller **miljöfrågor** hjälper Europarådet till att skapa en väl anpassad rättslig ram i Europa. Vid genomförandet av sin europeiska gröna giv kommer Europeiska kommissionen att följa diskussionerna i Europarådet om kopplingen mellan mänskliga rättigheter och miljön, inbegripet åtgärder för att bekämpa miljöbrott. EU stöder Europarådets lägliga försök att på lämpligt sätt ta itu med frågan.

² <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12836-2019-INIT/sv/pdf>, antagna den 14 oktober 2019.

16. När det gäller sysselsättning och sociala frågor utgör Europarådets **europiska sociala stadga** och den reviderade europeiska sociala stadgan viktiga referenser för genomförandet av EU:s **europiska pelare för sociala rättigheter**. Europeiska kommissionen kommer att utarbeta en handlingsplan för att genomföra den europeiska pelaren för sociala rättigheter och fortsätta att införa den på västra Balkan inom ramen för de ekonomiska reformprogrammen. Eftersom den europeiska sociala stadgan lägger särskild vikt vid skyddet av bland annat äldre, barn, personer med funktionsnedsättning och migrerande arbetstagare kommer EU att tillsammans med Europarådet arbeta för att garantera grundläggande sociala och ekonomiska rättigheter i linje med dessa internationella skyldigheter, särskilt vid globala kriser så som covid-19-pandemin.
17. Att skydda och upprätthålla de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna står fortsatt i centrum för **EU:s asyl- och migrationspolitik**. EU har åtagit sig att stärka de berörda parternas kapacitet att genomföra denna strategi. EU strävar efter att skapa ett humant, mer motståndskraftigt och effektivt system för migration och asyl och stöder helhjärtat Europarådets mandat att samla in information och erbjuda råd och stöd till Europarådets medlemsstater på grundval av dess relevanta normer för skydd av rätten till mänskliga rättigheter för migranter, asylsökande och flyktingar i Europa, med särskilt fokus på utsatta grupper så som underåriga utan medföljande vuxen, kvinnor i riskzonen, barn, personer med funktionsnedsättning eller personer som utsätts för diskriminering eller våld. Europarådets arbete har lett till framsteg på migrationsområdet, särskilt med att minska människohandeln.
18. I linje med de rådsslutsatser som antogs i december 2019 om **alternativa åtgärder till frihetsberövande**: användning av icke frihetsberövande påföljder och åtgärder inom det straffrättsliga området, kommer EU att ha ett nära samarbete med Europarådet för att hitta synergier i de respektive tillvägagångssätten.

19. EU kommer att ha ett nära samarbete med Europarådet för att stärka skyddet och främjandet av de mänskliga rättigheterna på områden som kräver ökad uppmärksamhet, såsom antidiskriminering (inte minst genom att främja medvetenheten om verksamheten i Europarådets Europeiska kommission mot rasism och intolerans – ECRI – och genomförandet av dess rekommendationer), inbegripet kampen mot diskriminering mot hbtqi+-personer och på grund av sexuell läggning och könsidentitet, religions- och trosfrihet samt skydd för barn mot sexuell exploatering och sexuella övergrepp (med sikte på **att EU ska ansluta sig till den så kallade Lanzarotekonventionen**). Gemensam verksamhet för att motverka spridningen av hatpropaganda och hatbrott i Europa förtjänar särskild uppmärksamhet. EU förblir engagerat i Europarådets arbete för att stärka respekten för rättigheterna för de personer som tillhör minoriteter (särskilt vad gäller deras socioekonomiska integration, inbegripet romer) samt nationella minoriteter i enlighet med Europarådets tillämpliga normer och standarder och Venedigkommissionens rekommendationer. Som en del av samförståndet mellan EU och Europarådet om avskaffande av dödsstraff ligger det gemensamma åtagandet för att avskaffa dödsstraffet på andra håll fast. EU kommer att fortsätta att stärka samarbetet med Europarådet i kampen mot människohandel och för att skydda människors värdighet. Åtgärder mot människohandel, med i synnerhet kvinnor och flickor, kräver gemensamma insatser från ett brett spektrum av berörda aktörer och en samordnad och enhetlig strategi inom alla relevanta politikområden, till exempel säkerhet, migration, rättvisa, jämlikhet, sysselsättning och utveckling vad gäller EU:s inre och yttre förbindelser.
20. EU kommer även fortsättningsvis att stödja samarbetet mellan Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter (FRA) och Europarådet, i linje med organisationernas respektive mandat.

II. DEMOKRATI

21. EU strävar efter att **främja, skydda och stärka vår demokrati**.
22. I rådets slutsatser om demokrati understryks att demokratin i dagens värld utmanas och ifrågasätts. Även om demokratin fortfarande är robust i många länder, växer sig auktoritära tendenser allt starkare i andra. De **utmaningar som demokratin står inför** är många och måste bemötas på ett heltäckande sätt, bland annat genom att stödja och främja ett fritt och oberoende civilsamhälle, människorättsförsvare och oberoende medier, ökad insyn i demokratiska processer, digital kompetens, delaktighet och medborgarutbildning som ett nödvändigt bidrag på medellång och lång sikt till demokratiernas motståndskraft, och för att motverka manipulativ inblandning, inbegripet desinformationskampanjer.
23. EU välkomnar det viktiga arbete som Europarådet utför genom dess kompetensram för en demokratikultur, som hjälper **utbildningssystemen** att, både i formella och informella sammanhang, ge unga människor de färdigheter som krävs för att de ska kunna främja mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatsprincipen, vilket kompletterar EU:s demokratistödande arbete. EU kommer att fortsätta att samarbeta med Europarådet för att främja andra verktyg och initiativ som främjar utbildning i demokratiskt medborgarskap och mänskliga rättigheter, bland annat inom ramen för Europarådets partiella överenskommelse om inrättande av ett observationsorgan för historieundervisning i Europa. Språkkunskaper, språkmedvetenhet och flerspråkighet är centrala för en bättre förståelse av kulturer och bidrar på så sätt till utvecklingen av ett demokratiskt medborgarskap i det språkligt och kulturellt mångfacetterade Europa. Rådets rekommendation om en övergripande strategi för språkundervisning och språkinlärning (2019) tillhandahåller en ram för att stärka samarbetet med Europarådet och dess Europeiska centrum för moderna språk inom området för språkutbildning av god kvalitet.

24. EU gynnas i hög grad av **Venedigkommissionens expertis om demokrati genom lag**, inte minst i dess yttre åtgärder, där EU förlitar sig på Venedigkommissionens sakkunskap för att bidra till att förbättra konstitutionella normer och vallagstiftning. Venedigkommissionen bistår också vid rättsliga och andra reformprocesser, särskilt i kandidatländerna och de potentiella kandidatländerna och i länderna inom den europeiska grannskapspolitiken (EGP). EU strävar efter ett stärkt samarbete med Venedigkommissionen och dess sekretariat, till exempel när det gäller att främja valreformer baserade på EU:s valobservatörsuppdrags (EU EOM) rekommendationer i regioner som Latinamerika och Nordafrika.
25. **EU kommer att främja regelbundna utbyten med Venedigkommissionens sekretariat** om normer för vallagstiftning och gemensamt undersöka hur Venedigkommissionens rättsliga yttranden och rekommendationerna från EU:s valobservatörsuppdrag ömsesidigt kan förstärka varandra.
26. Sociala medier och valteknik ger upphov till nya **möjligheter och utmaningar** för valprocesser och demokrati. EU kommer att främja respekten för Europarådets normer och rekommendationer i fråga om valprocesser och demokrati. EU kommer att uppmuntra till regelbundna utbyten med Europarådet för att stärka samarbetet kring utveckling och främjande av normer för att ta itu med dessa frågor, inbegripet skyddet av valprocessers integritet.
27. EU kommer att stärka dialogen och samarbetet med Europarådet om alternativ för att stärka **civilsamhällesorganisationers** och nationella människorättsinstitutioners roll och meningsfulla **deltagande** i organisationen, i linje med det beslut som fattades vid det 129:e mötet i Europarådets ministerkommitté (Helsingfors den 14–15 maj 2019).
28. EU kommer att stärka dialogen och samarbetet med Europarådet när det gäller att **öka kvinnors och ungdomars deltagande och representation** samt intressen i det offentliga och politiska livet.

29. Rådets resolution från 2019 om den hållbara utvecklingens **kulturella dimension**³ kommer att användas som en viktig ram för att fördjupa samarbetet i fråga om kultur och kulturarv. Europarådets ramkonvention om kulturarvets betydelse för samhället (Farokonventionen), de europeiska kulturarvsdagarna och Europarådets utvidgade delavtal om kulturvägar är exempel på möjligheter till samarbete mellan EU och Europarådet. EU kommer att fortsätta att främja Europarådets konvention nr 221 om brott mot kulturegendom och Europarådets medlemsstaters anslutning till denna.

III. RÄTTSSTATSPRINCIPEN

30. **EU har ökat sitt åtagande att upprätthålla rättsstatsprincipen.** Rättsstatsprincipen är en förutsättning för demokratin och respekten för och det fulla åtnjutandet av de mänskliga rättigheterna. I ett EU-sammanhang är det av avgörande betydelse att garantera EU-medborgarnas välbefinnande genom en väl fungerande inre marknad. Hot mot rättsstatsprincipen utgör därför en utmaning mot den rättsliga, politiska och ekonomiska grunden för hur Europeiska unionen fungerar. I sitt meddelande *Att stärka rättsstatsprincipen inom unionen – En åtgärdsplan*⁴ lägger kommissionen fram en strategi som vilar på tre pelare: främja en rättsstatskultur, förebygga rättsstatsproblem så att de inte uppstår, och säkerställa en effektiv reaktion om de uppstår. För att stärka de förebyggande aspekterna har kommissionen tillkännagett inrättandet av en omfattande europeisk rättsstatsmekanism med EU-omfattande räckvidd och objektiv årlig rapportering som utförs av Europeiska kommissionen. Övervakningsmetoden kommer att vara densamma i alla EU:s medlemsstater. Vid den övervakning som görs inom ramen för den europeiska rättsstatsmekanismen kommer hänsyn att tas till befintliga instrument och Europarådets expertis inom detta område.

³ [ST 13336/19.](#)

⁴ COM(2019) 343 final.

31. **I detta sammanhang strävar kommissionen efter ett stärkt samarbete med Europarådet, inbegripet Venedigkommissionen, Europarådets grupp av stater mot korruption (Greco) och Europarådets kommission för effektivisering av rättsväsendet (Cepej).** På uppmaning av kommissionen har Europarådet utsett en kontaktperson för nätverket av kontaktpunkter för rättsstatsprincipen, och kommissionen kommer att ha ett nära samarbete med Europarådet för att se till att arbetet med rättsstatsprincipen är ömsesidigt förstärkande och att onödigt dubbelarbete undviks. I samband med utarbetandet av årsrapporten kommer Europeiska kommissionen också att föra en dialog med berörda aktörer, däribland det rådgivande rådet med europeiska domare och det rådgivande rådet med europeiska åklagare. Venedigkommissionens checklista för rättsstatsprincipen kan bidra till fastställandet av särskilda risker och svagheter.
32. EU:s deltagande i **Greco** som observatör underlättar det gemensamma arbetet med Europarådet om kapacitetsuppbyggnad och genomförande av normer för att stärka rättsstatsprincipen och kampen mot korruption, till exempel avseende skyddet av visselblåsare. EU kommer att fortsätta sitt nära samarbete med Greco om kapacitetsuppbyggnad och genomförande av normer för att stärka kampen mot korruption.
33. Europarådets arbete har redan bidragit till att förbättra EU:s **straffrättsliga** åtgärder för att förhindra radikaliserings som leder till terrorism och våldsbejakande extremism samt återanpassning och rehabilitering av terroristbrottslingar.
34. När det gäller **kampen mot it-brottslighet** kommer EU att fortsätta samarbetet inom ramen för Budapestkonventionen om it-brottslighet och dess tilläggsprotokoll. EU kommer också att säkerställa enhetlighet mellan det andra tilläggsprotokollet, som håller på att förhandlas fram, och EU-arbetet med att förbättra gränsöverskridande åtkomst till digitala bevis samt främja Budapestkonventionen som en ram för internationellt samarbete och kapacitetsuppbyggnad.

35. EU:s åtagande att främja rättsstatsprincipen omfattar **kandidatländerna och potentiella kandidatländer samt EU:s grannskap**, där EU kommer att fortsätta sitt samarbete med Europarådet för att stödja länder vid genomförandet av viktiga reformer och viktig utbildning avseende rättvisa, korruptionsbekämpning, främjande av de mänskliga rättigheterna och vikten av fria och oberoende medier och det civila samhällets roll samt – när det gäller kandidatländer och potentiella kandidatländer – övervaka de framsteg som görs på dessa områden i linje med, där så är tillämpligt/relevant, den förstärkta metoden för anslutningsprocessen.
-